

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

ETTEKIRJUTUS-HOIATUS
isikuandmete kaitse asjas nr. 2.1.-1/20/4156

Ettekirjutuse tegija Andmekaitse Inspeksiooni
jurist Liisa Ojangu

Ettekirjutuse tegemise aeg ja koht 05.03.2021 Tallinnas

Ettekirjutuse adressaat – isikuandmete töötleja XXX

RESOLUTSIOON:

Korrakaitseaduse (KorS) § 28 lõike 1, isikuandmete kaitse seaduse (IKS) § 56 lõike 2 punkti 8, § 58 lõike 1, isikuandmete kaitse üldmääruse (IKÜM) artikli 58 lõike 2 punkti g), IKÜM artikli 5 lg 1 punkti a) ning IKÜM artikli 6 lõike 1 alusel teen täitmiseks kohustusliku ettekirjutuse:

1. Lõpetada Youtube videos aadressil: XXX teiste inimeste isikuandmete avalikustamine kas video avalikest kanalitest kustutamise teel või muutes videos kõikide teiste isikute kujutised ja hääled äratundmatuks.
2. Määrata ettekirjutuse täitmise tähtajaks 12.03.2021.
3. Ettekirjutuse täitmisest teatage hiljemalt selleks tähtajaks Andmekaitse Inspeksioonile.

VAIDLUSTAMISVIIDE:

Käesoleva ettekirjutuse saab vaidlustada 30 päeva jooksul, esitades kas:

- haldusmenetluse seaduse kohase vaide Andmekaitse Inspeksioonile või
- halduskohtumenetluse seadustiku kohase kaebuse halduskohtusse (sel juhul ei saa enam samas asjas vaiet läbi vaadata).

Ettekirjutuse vaidlustamine ei peata selle täitmise kohustust ega täitmiseks vajalike abinõude rakendamist.

SUNNIRAHA HOIATUS:

Kui ettekirjutus on jäetud määratud tähtajaks täitmata, määrab Andmekaitse Inspeksioon ettekirjutuse adressaadile isikuandmete kaitse seaduse § 60 alusel:

sunniraha 500 eurot.

Sunniraha võib määrata korduvalt – kuni ettekirjutus on täidetud. Kui adressaat ei tasu sunniraha, edastatakse see kohtutäiturile täitemenetluse alustamiseks. Sel juhul lisanduvad sunnirahale kohtutäituri tasu ja muud täitekulud.

VÄARTEOKARISTUSE HOIATUS:

Isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 58 lõike 2 kohase ettekirjutuse täitmata jätmise eest võidakse alkatada väärteomenetlus isikuandmete kaitse seaduse § 69 tunnustel. Selle teo eest võidakse füüsilist isikut karistada rahatrahviga kuni 20 000 000 eurot ning juriidilist isikut võidakse karistada rahatrahviga kuni 20 000 000 eurot või kuni 4 protsenti tema eelmise majandusaasta ülemaailmsest aastasest kogukäibest, olenevalt sellest, kumb summa on suurem. Väärteo kohtuväline menetleja on Andmekaitse Inspeksioon.

FAKTILISED ASJAOLUD:

Andmekaitse Inspeksioon (AKI) sai Lääne-Harju Vallavalitsuse märgukirja, milles anti teada, et XXX avalikustab Youtubes avalikul videol vallavalitsuse töötajate ja vallavalitsust külastanud kodanike isikuandmeid.

AKI saatis 13.11.2020 XXXule järelepärimise, milles selgitas isikuandmete avalikustamise nõudeid ja palus vastata järgmistele küsimustele:

1. Millisel eesmärgil ja õiguslikul alusel avaldate ülalviidatud videos Lääne-Harju Vallavalitsuse ametnike ja sotsiaalosakonna külastajate isikuandmeid?
2. Kui leiate, et isikuandmete avaldamiseks ei ole õiguslikku alust, siis palun viivitamatult videost isikuandmed (pilt ja hääl) eemaldada.

XXX vastas AKI järelepärimisele 23.11.2020.

AKI tegi XXXule 17.12.2020 ettepaneku lõpetada Youtube videos teiste inimeste isikuandmete avalikustamine kas video avalikest kanalitest kustutamise teel või muutes videos kõikide teiste isikute kujutised ja hääled äratundmatuks. AKI hoiatas isikut, et ettepaneku täitmata jätmisel võib AKI anda korralduse (ettekirjutuse) isikuandmete kaitse nõuete rikkumise lõpetamiseks. 04.03.2021 seisuga ei ole isik AKI ettepanekut täitnud.

ISIKUANDMETE TÖÖTLEJA SELETUS:

10.10.17 Esitasin Padise Vallavalitsusele palve alustada sisejuurdlust seoses sotsiaaltöötaja XXX osas, sest alaealistega peetud vestluse salvestisest kuuldu ei ole kuidagi kohane ühele lastekaitse töötajale. 10.11.2017 Minu tutvumine meie pere toimikuga, millest oman salvestust ja ka tunnistajat. XXX ähvaradab mind isiklikult: "Ma teen teile kõik vastu"! Lisaks salvestile oman fotode näol koopiat kogu koostatud toimikust, milles esineb rida puudusi ja mida on üritatud tagantjärele parandada. Kajastatud andmetele toetub täna Lääne-Harju Vallavalitsus tsiviilasjas. Lisaks esialgsele valetamisele, et perekonnatoimik üldse puudub, see lõpuks kuidagi ikkagi esitati. XXXi väide, et mul puudub õigus meie pere toimikuga tutvuda oli samuti kahjuks väär. 14.06.2018 kohtumine Lääne-Harju Vallavanemaga Jaanus Saat'iga. Registreeritud dokument dokumendihalduse süsteemis Amphora 11.10.2017 reg nr 6-7/451, mille vastamise tähtaeg oli 30 päeva on Lääne-Harju Vallavalitsuse süsteemi üle kandmata. Põhjuseks toob Jaanus Saat, et sellised vanad asjad oleks pidanud eelmine haldusüksus kõik ära lahendama ja neid üle ei kanta. Jaanus Saat palus pöörduda antud järevalve teostamiseks Sotsiaalkindlustusameti poole, mida ma ka tegin. Vallavanem Jaanus Saat võtab antud dokmendi menetlusse ja ka sellest on möödunud jälle enam kui 30 päeva. 10.07.2018 Esitasin sekkumistaotluse Andmekaitse Inspeksioonile seoses ametniku andmete jagamise küsimuses. (Vastus saabus negatiivne) Olen tuvastanud, et minu isikuandmeid jagab XXX kolmandatele isikutele, mis on saanud talle teatavaks ametiülesandeid täites. Jagati STAR infosüsteemist sotsiaaltöötaja poolt jälgitavaid sissetulekute andmeid. Visiidil 28.02.19 Lääne-Harju sotsiaalosakonda keelduti mulle tutvumiseks esitamast minuga seotud toimikut, kuigi vastavasisulise teabenõude esitasin ja seda korduvalt. Pakuti ka, et need edastatakse mulle digitaalselt. Lastekaitsetöötaja XXX olevat puhkusel, asendaja kohapeal puudus. Vastavasisuline märge polnud kajastatud ka LääneHarju valla kodulehe ametlikes vastuvõtuaegades. Põhjuseks, miks ma toimikuga tutvuda ei saa, esitas osakonna juhata XXX, et meie pere toimik on lastekaitse spetsialisti XXXega kaasas. Seejärel esitati põhjus, et

asendaja on Keilas ja me peaksime toimikuga tutvumiseks Keilasse sõitma. Peale pikka otsimist ei leitud kapi võtit üles, kus antud toimik pidi väidetavalt ikkagi asuma. XXX kirjutas juhtunust seletuskirja. Osakonna juhataja XXX väärinformatsiooni esitamise kohta olen varasemalt esitanud Lääne-Harju vallavalitsusele selgitustaotluse 20.07.2018. Minu visiidil 05.03.19 Lääne-Harju sotsiaalosakonda kordus sama. Ametlik vastuvõtu aeg ja toimikuga tutvumist keelati. Põhjuseks toodi sellel korral, et toimikus on ka kolmandate isikute andmed, kelleks olevat minu endise abikaasa ja alaealiste laste iskuandmed. Minu ettepanekule kaasata vallasekretär Anti Pärtel, kes viibis ka esimesel korral toimiku otsimise juures, vastas sotsiaaltöötaja XXX: "Võite teda ise otsima minna!", Keeldusin põhjusega, et antud asutuse tööd ei korralda kahjuks mina. Vastavavalt meie kohtumise kokkuleppele 05.03.19 ootan XXX'elt kirjalikku seletust, miks ei võimaldanud lastekaitsepspetsialist XXX minul, meie pere toimikuga tutvuda, nii nagu seadus seda ette näeb ja milliste seadustega on minu poolt esitatud teabenõue vastuolus ja miks seda teha ei võimaldatud? Minule teadmata põhjusel ähvardus XXX mind teabenõudest taganema karistusseadustiku § -ga, mis muuhulgas käsitlevad väärkohtlemist. Samasisulise teabenõude esitasin kirjalikult Lääne-Harju vallavalitsusele 28.02.2019. Vastus saabus kõikides punktides negatiivne ja sisuliselt vastuseta. Suure küsimusega on meie pere toimiku liikumine Lääne-Harju vallas tervikuna. a) XXX kirjutas seisukoha kohtule 20.03.2018 b) XXX kirjutas omakäeliselt 28.02.19, et toimik anti üle Paldiski teeninduspunkti aprillis 2018. c) Lääne-Harju vallavalitsuse vastuses selgitustaotlusele 20.07.2018, esitati informatsioon, et toimik anti üle 17.07.2018 lastekaitse töötaja XXXele. d) 31.05.2018 esitas Lääne-Harju vallavalitsus kohtule seisukoha, mille oli koostanud taas XXX. e) 06.07.2018 esitas XXX Sotsiaalkindlustusmaetile sündmuste kirjelduse ja toimiku väljavõtte. f) Sotsiaalkindlustusameti kirjast 17.09.2018 aga selgub, et viis seal läbi riikliku järelvalve 22.05-30.07.2018, samuti viis ta läbi järelvalve Padise vallas 2017. 09.01.2019 saabus minu postkasti hoopis üllatav kiri Lääne-Harju valla ehitusspetsialistilt XXXlt, kes ei saa kuidagi olla toimikuga seotud. Väljavõte kirjast on järgmine: "Sinu avaldus Paldiski lastekaitsele pani kahtluse alla nii laste kui minu usaldusväärse, Asja kaasati noorsoopolitsei - menetluse käigus selgus, et asjata. Siit koorub ka vastus Sinu küsimusele vallast väljakirjutusest teada saamise kohta. Oma avaldusega toppisid mind toimikusse ja kuigi vastu tahtmist, olen ma nüüd asjas sees. Seega ära imesta, kui mulle aeg-ajalt läbi selle informatsiooni laekub". Avaldus millele viidatakse oli saadetud kiri lastekaitse töötaja XXXele. Lääne-Harju vallavalitsuse sotsiaaltöötaja tegevusest tingituna ja pidevatest politsei visiitidest tüdinenuna, registreerisin ja asusin elama 09.10. 2018 Rae valda. Nimetatud informatsioon ei saa kuidagi teatav olla ega teatavaks saada XXXle (Lääne-Harju vallavalitsuse ehitusnõunik/ x) ega ka teistele isikutele. Peale seda, kui XXX esitas tuttavatele info (suuliselt): "Ardi't kolimine teise valda ei päästa, vaeseke ei tea mis teda veel ees ootab! Ta peab meie lastekaitsega ikka edasi suhtlema". Asusin uurima, kust selline info lekkinud on? Minu isikuandmeid on vaadatud rahvastikuregistrist ainuüksi vahemikus 11.09.2018-18.02.2019 24-l korral. Minule teadaolevalt mingit menetlust minuga seondult selle ajal ei toimunud. Minule laekunud esmaste selgituste kohaselt oli andmete kasutajaks endiselt sotsiaaltöötaja peaspetsialist XXX. Kohtumisel 28.02.2019 esitas XXX erinevaid põhjusi, miks ta seda teinud oli. Vanematele lastele makstavad huvalaringide toetused jms. Sotsiaalkindlustusameti ümarlauas esitas jälle XXX tperekonnaoimiku paber kandjal. 06.07.2018 selgus, et on puudu palju dokumente ja e-kirjadele Lääne-Harju sotsiaaltöötajad ei vasta. Vastavaid järelpärimisi saatsin XXX'le ja koopia XXX'ile, osakonna juhatajale. Lisaks eeltoodule sisaldab toimik lastekaitsetöötaja XXXe poolt saadetud kirja, minu endisele abikaasale. Kirja sisu on järgnev: "Teie laste isa käis täna toimikuga tutvumas, ma keeldusin seda Talle näitamast, kuna mul puudub Teie luba". Kokkuvõtvalt saan öelda ja küsida, mida teab Lääne-Harju vald üldse andmekaitseseadusest? Minu andmeid on aegade jooksul vaadatud aastas 20-50 korral ja sisuliselt pole ma saanud Lääne-Harju vallast ühtegi põhjendatud vastust, miks konkreetsel juhul andmeid vaadati. Ametnik menetleb ja kõik. Ma tean täna ka seda, et sotsiaaltöötajate käsutuses olev programm võimaldab ligipääsu Maksuameti andmetele aga seda ei kuvata kusagil. Samuti ei kuvata, kes on andmeid vaadanud nagu seda nõuab uus andmekaitseseadus (valla vaatamiste puhul, on isikule kuvatud andmete vaatajaks varasemalt (kolmepoolse lepingu alusel) Sotsiaalministeerium ja tänasel päeval

Sotsiaalkindlustusamet). Esimeses Tervise ja Heaolu Infosüsteemide Keskuse vastuses oli aga, et on tegu hoopis automaatsete päringutega, mis on uue Andmekaitse seaduse valguses keelatud. Hiljem antud vastust siiski parandati ja vastati, et päringute teostajaks on Lääne-Harju valla sotsiaaltöö peaspetsialist seoses hooldus- ja ülalpidamisküsimuste menetlusega. Siinkohal peaksin küsima, mis programm see STAR tervikuna on, mis sisuliselt võimaldab tegeleda ebaseadusliku jäitustegevusega ja seeläbi sotsiaalametnikel ligi pääseda ka sissetulekuid puudutavatele andmetele ning vastav info ei ole kajastatud mingil viisil. Mis puudutab meie salvestiste avaldamist, siis on tegu ajakirjandusliku eesmärgiga ja ka ülekaaluka avaliku huviga ning ajakirjanik ei pea olema esialgu veel kõigile teada (vähemalt seni, kui oleme saanud kõik vastused). Lääne-Harju Vallavalitsuse näol on tegemist avaliku asutusega ning lastekaitsetöötajad avalikud teenistujad. Kuna antud omavoli andmetega ümber käia on Lääne-Harju vallas juba pigem tavapärane, mida on tunnistanud ka Lääne-Harju Vallavalitsuse endine Sotsiaalosakonna juhataja XXX, siis pole täna sisuliselt ametiasutust, kes üldse oleks võimeline vallavalitsusi andmete töötlemise ja valeandmete esitamise osas korrale kutsuma. Ei tee seda Sotsiaalkindlustusamet, Sotsiaalministeerium ega ka Õiguskantsler. Vähe sellest et Lääne-Harju vald ei tea millist infot peaks toimik sisaldama, esitavad nad ka minu poolt välja nõutud kirjavahetuse raames rea dokumente, mis pole minuga üldse seotud ja millele mul ei tohiks olla ligipääsu. Kui palusin alustada Lääne-Harju vallas sisejuurdlust lastekaitsetöötaja XXXe tegevuse osas, siis sain sisuliselt vastuse: "Kui aktiivne menetlus käib, siis võibki valeandmeid esitada". Täna julgen ka öelda, et Sotsiaalkindlustusametil on dokumentide registris sarnane korralagedus. Ei omata selget ülevaadet andmete kohta ja väljastatakse infot, mida ma teadma ei peaks. XXXe puhul on tegu endise politseinikuga siis olemegi sujuvalt jõudnud avalduseni, mille saatsin Andmekaitseinspeksioonile menetlemiseks 11.11.2020 (2.1.-1/20/4157) seoses XXXe endise kolleegi XXX ja Lääne-Harju politseijaoskonna andmete töötlemisega. Kui nende andmete lekitajaks ei ole XXX ja XXX koostöös toimuvaga, oleks tegu harukordse juhtumiga, kus andmeid omadele jagatakse aga keegi ei lekita. Minule teadaolevalt on Andmekaitseinspeksioonile XXX amentiku ja iskuna samuti tuttav.

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOONI PÕHJENDUSED:

IKÜM art 85 lg 2 punkti kohaselt seoses isikuandmete töötlemisega ajakirjanduslikel eesmärkidel ning akadeemilise, kunstilise või kirjandusliku eneseväljenduse tarbeks näevad liikmesriigid ette vabastusi või erandeid II peatükist (põhimõtted), III peatükist (andmesubjekti õigused), IV peatükist (vastutav töötleja ja volitatud töötleja), V peatükist (isikuandmete edastamine kolmandatele riikidele ja rahvusvahelistele organisatsioonidele), VI peatükist (sõltumatud järelevalveasutused), VII peatükist (koostöö ja järjepidevus) ja IX peatükist (andmetöötluse eriolukorrad), kui need on vajalikud, et ühitada õigus isikuandmete kaitsel sõna- ja teabevabadusega.

IKS § 4 kohaselt võib isikuandmeid andmesubjekti nõusolekuta töödelda ajakirjanduslikul eesmärgil, eelkõige avalikustada meedias, kui selleks on avalik huvi ja see on kooskõlas ajakirjanduseetika põhimõtetega. Isikuandmete avalikustamine ei tohi ülemäära kahjustada andmesubjekti õigusi.

IKÜM art 4 punkti 1 kohaselt on isikuandmed igasugune teave tuvastatud või tuvastatava füüsilise isiku („andmesubjekti“) kohta; tuvastatav füüsiline isik on isik, keda saab otseselt või kaudselt tuvastada, eelkõige sellise identifitseerimistunnuse põhjal nagu nimi, isikukood, asukohateave, võrguidentifikaator või selle füüsilise isiku ühe või mitme füüsilise, füsioloogilise, geneetilise, vaimse, majandusliku, kultuurilise või sotsiaalse tunnuse põhjal.

IKÜM art 5 lg 1 punkti a) kohaselt peab andmete töötlemine olema seaduslik, õiglane ja andmesubjektile läbipaistev.

IKÜM art 6 lg 1 kohaselt on isikuandmete töötlemine on seaduslik ainult juhul, kui on täidetud vähemalt üks lõikes 1 toodud tingimustest.

IKÜM art 17 lg 1 punkt d) Andmesubjektil on õigus nõuda, et vastutav töötleja kustutaks põhjendamatu viivitusega teda puudutavad isikuandmed ja vastutav töötleja on kohustatud kustutama isikuandmed põhjendamatu viivitusega, kui isikuandmeid on töödeldud ebaseaduslikult.

IKS § 4 alusel isikuandmete avalikustamiseks peavad olema täidetud kolm tingimust:

- isikuandmete avalikustamise vastu esineb avalik huvi;
- avalikustamine on kooskõlas ajakirjanduseetika reeglitega;
- isikuandmete avalikustamine ei tohi ülemäära kahjustada andmesubjekti õigusi.

AKI hinnangul ei ole käesoleval juhul täidetud eelkõige avaliku huvi kriteerium. Avaliku huvi olemasolu saab jaatada, kui tõstatatud teema ja avalikustatud isikuandmed aitavad kaasa debatile demokraatlikus ühiskonnas. Ei saa välistada, et avalik huvi võib olla kohalike omavalitsuste lastekaitseametnike üldise töökorralduse suhtes. Kindlasti ei saa aga nõustuda, et debatile aitaks kaasa konkreetsete lastekaitseametnike ja veelgi enam, valla sotsiaalosakonnas käinud kodanike andmete avalikustamine, kes on jäänud avalikustatud videole. Samuti ei saa jaatada avaliku huvi olemasolu konkreetset ühe isiku ja kohaliku omavalitsuse vahel toimuva vaidluse osas, eriti küsimuses, mis puudutab toimikuga tutvumise võimalusi, mis on aga kõnealuse avalikustatud video peamine küsimus. Lisaks puudutab vaidlus laste õigusi ning laste huvide kaitseks ei tohi selliseid vaidlusi avalikkuse ees lahata.

Kuna IKS § 4 kohaldamiseks on üks kriteerium ehk avaliku huvi olemasolu täitmata, ei analüüsi AKI järgmiste kriteeriumide täidetust, sest juba ühe kriteeriumi puudumisel IKS § 4 alusel isikuandmeid avalikustada ei saa.

Riigikohus on leidnud, et ametnike eraelu puutumatuse osana võib näha õigust, et nende tegevust teenistusülesannete täitmisel ei salvestataks ega edastataks.¹ Seega ei ole XXXu seisukoht, et lastekaitsetöötajad on avalikud teenistujad ja seetõttu võib nende isikuandmeid avalikustada, kooskõlas mh Riigikohtu seisukohaga.

Isikuandmete töötlemine (sh avalikustamine internetis) on seaduslik vaid siis, kui selleks esineb mõni isikuandmete kaitse üldmääruse artikli 6 lõikes 1 toodud õiguslik alus. Järelevalvemenetluse käigus selgus, et XXXul ei ole õiguslikku alust piiramatule isikute ringile teiste isikute isikuandmeid avalikustada. Õigustatud huvi korral peab olema läbiviidud õigustatud huvi analüüs, millest selgub, et isikuandmete töötlemise eesmärk kaalub selgelt üles inimese eraelupuutumatuse. Sellist analüüsi XXX esitanud ei ole. Seetõttu tuleb videos teiste inimeste isikuandmete avalikustamine lõpetada.

/allkirjastatud digitaalselt/

Liisa Ojangu

jurist

peadirektori volitusel

Teadmiseks: Lääne-Harju Vallavalitsuse esindaja Terje Eipre

¹ RKHKo 3-17-842, p 25.